

Visegrádi anzix

Art Market Budapest 2018

SÍPOS LÁSZLÓ

Millenáris, 2018. X. 11. – 14.

Műkeresedelem

A világ legnagyobb képzőművészeti vására, az Ernst Beyeler által létrehozott Art Basel már akkor is rendkívüli sikernek örvendett, mikor 1970-ben első ízben nyitotta meg kapuit. Nemsokára gyors fejlődésnek indult, és a 80-as évekre már fotóművészeti alkotások is elérhetőek voltak az eseményen. A szervezők a vásárt 2002-ben Miami-ba, tizenegy évvel később pedig Hongkongba exportálták, melyre így manapság egy évben három különböző helyszínen kerülhet sor. 2018-ban az eredeti, Svájcban rendezett Art Baselen 290 galéria körülbelül négyezer művész alkotásait kínálta. A gigantikus rendezvényre közel 100 ezer látogató érkezett.¹

Az idén nyolcadik alkalommal megtartott budapesti Art Market, amely Közép-Európa legnagyobb kortárs képzőművészeti vásárai közé tartozik, október 11. és 14. között volt látogatható a Millenárison. Hatezer négyzetméteres területen négy kontinens 25 országából mintegy száz kiállító intézmény nagyjából ötszáz művészt prezentált. 2011-ben még csak 12 ezer, 2014-ben több mint 20 ezer, a 2018-as eseménysorozaton a párhuzamosan tartott programokkal együtt

már csaknem 30 ezer látogató vett részt. Az első évben hét galéria jött a határainkon túlról,² 2012-ben viszont már több volt a külföldi kiállító, mint a magyar. Idén közel hatvan külföldi intézmény képviseltette magát Japántól a Dél-afrikai Köztársaságon keresztül az Amerikai Egyesült Államokig.

Ledényi Attila, a rendezvény alapító-igazgatója szerint³ Közép-Európában csak a bécsi művészeti vásárt említhetjük egy lapon az Art Markettel. A szeptember végi Viennacontemporary látogatószáma szintén nagyjából 30 ezerre tehető. Kicsit arrébb, Németországban, a Tempelhof hangárjaiban kétszáz galéria kínálatát bemutató Berlin Art Week két egymás mellett megrendezett képzőművészeti vására, az Art Berlin és a Positions 120 ezer látogatót vonzott,⁴ az október végi párizsi FIAC-on 195 galéria kínálatát 75 ezer látogató tekintette meg. A nagyobb vásárok közül az év további részében kerül sor még például a november eleji torinói Artissima-ra közel 200 galéria részvételével. A kisebb vásárok közül még jó néhányra ellátogathatunk, ezek listáját például az artfairsservice.com oldalán is megtalálhatjuk.

Az Art Market minden évben kiemelten foglalkozik egy kiválasztott ország képzőművészetével. 2016-ban a POLISH(ed) nevű program a kortárs lengyel művészetre koncentrált (idén az óbudai Esernyős Galéria *Born to*

hang – *Lebegésre teremtve* című kiállításán ismerkedhetünk a lengyel képzőművészettel⁵⁾, 2017-ben a kortárs izraeli művészetről tudhattunk meg többet, 2018 pedig „Visegrádról” szolt. A négy ország kooperációja ezúttal művészeti síkon is megvalósult: az Art Market idén Magyarország mellett Lengyelország, Csehország és Szlovákia képzőművészetét egy-egy kiemelt képzőművész által helyezte középpontba – a csarnokban „visegrádi galériszigetek épültek”, és a tizenkét hazai művészeti intézményen kívül mindhárom országból három-három galéria képviseltette magát.

„A kiemelt alkotók – Tomek Baran lengyel festőművész, Lukas Rittstein cseh szobrászművész, Robitz Anikó magyar fotóművész és Erik Sikora szlovák médiaművész – kiválasztásakor az Art Market Budapest, hitvallásával összhangban, olyan magas színvonalon alkotó, de a nemzetközi piacon még nem a kvalitásainak megfelelően reprezentált személyiségek és életműveik fókuszba helyezésére törekedett, akiknek a munkássága alkalmas a közép-európai szemléletmód valamelyik aspektusának megjelenítésére” – olvashatjuk a sajtóanyagban.

A lengyel Tomek Baran absztrakt huligánnak tartja magát,⁶⁾ nevét Władysław Stanisław Reymont egyik regényéből kölcsönözte. A művész Krakkóban él és alkot, de eredetileg Délkelet-Lengyelországból, egy Stalowa Wola nevű iparvárosból származik. Ez a művészetén is nyomot hagyott: alkotásait sokszor ipari hulladékból hozza létre. Tárgyainak mufaja

nehezen meghatározható: az absztrakt, a minimal, az arte povera jegyében alkot, de nevezhetjük munkáit posztindusztriális objektumoknak is.

Lukáš Rittstein elsősorban szobrász, de a Barbora Šlapetovával közös művészeti projekt keretében találkozót hozott össze egy pápua törzs és a NASA két asztronautája között – a bennszülöttek úgy tartják, hogy az alvó élőlények szemei csillagok képében figyelik testüket az égből... Rittstein különös műveit gyakran autókarosszériák és hatalmas fém madárfejek összegeztetésével hozza létre. Az Art Marketen kiállított *Tour 2010* címet viselő szurreális munkája egy olyan Volvo busz, melynek közepén hatalmas lyuk tátong.

Robitz Anikó konstruktivizmusban gyökerező, letisztult képi világú fekete-fehér kompozícióin a legkülönfélébb épületek geometrikus részleteit örökíti meg. A művész saját bevallása szerint a Bauhaust érzi legközelebb magához, prezentációja az *Architektonikus organizmus – Építészet és fotográfia* címet viselte.

A Kassáról származó Erik Sikora a művészetet közterületként értelmezi, mely egyidejűleg gondolat, „vizuális zene”, tánc, játék.⁷⁾ Alkotásai organikusan kapcsolják össze az olyan különböző műfajokat, mint a híradó, a videóössze és a propagandafilm, melyekben Sikora a tanítás, a víziók, a naivitás, a teleshopreklámok és az ezotéria elemeit kombinálja.

Több német, olasz és görög galéria is képviseltette magát a vásáron, más európai országokból általában egy-egy galéria érkezett. A magyar fotózás olyan nevekkel volt jelen, mint Brassai, André Kertész vagy Moholy-Nagy László. A szervezők bíznak benne, hogy hazánknak néhány éven belül sikerülhet Közép-Európa vezető fotókereskedelmi központjává válnia, ezért

megalapították az Art Markettel párhuzamosan nyitva tartó Art Photo Budapest vásárt, mely a szomszéd csarnokban kapott helyet. A festmények, szobrok és installációk mellett így az Art Market látogatói évről évre fotóművészeti alkotásokból is válogathatnak. Az eseményre idén tizennyolc országból érkeztek kiállítók.

A vásár ideje alatt számos egyéb kapcsolódó programra is sor került. A Visegrad Contemporary kulturális fesztivál keretében az A38 hajón Somlói Zsolt és Spengler Katalin, illetve Dénes Andrea és Balázs Árpád gyűjteményéből a vásár koncepciójába illő alkotásait, többek között Zbigniew Libera, Csörgő Attila, Eva Kotátková, Kokesch Ádám vagy a Kis Varsó műveit láthattuk *Collecting Visegrad* címmel. A Lóvasút Kulturális és Rendezvényközpontban és az Andrassy út 32. alatt található Latarka Galériában a négy ország frissdiplomás fotóművészeinek munkáit mutatták be (címe *New Visegrad Photography*), a posztkonceptuális törekvéseknek kiállítási lehetőséget nyújtó Viltin Galériában pedig Petra Feriancová *Klaviatura* című kiállítását tekinthettük meg.

A vásár *Inside Art* címet viselő konferenciáján több, a műkereskedelem jövőjét tárgyaló beszélgetésre (A művészeti vásárok jelene és jövője; Vajon egy nap mind online fogunk műalkotásokat vásárolni?) és prezentációra (Barabási-Albert László: *Számszerűsíthető és megjósolható-e a siker a művészetben?*) is sor került, neves műgyűjtőket is meghallgathattunk (Művészeti dinasztiák – A Tiroche család),

és részt vehettünk könyvbemutatón is (Martos Gábor: *„Ilyet én is tudok” – Sokmillió művek kalapács alatt*). A Visegrad Day elnevezésű szakmai napon a Visegrad Fund igazgatója, Dávid F. Andor tartott előadást.

A képzőművészeti vásárok közös jellemzője – az árverésekkel ellentétben – az, hogy a nyélbe ütött üzletek pontos összegei ritkán kerülnek nyilvánosságra,⁸ de a rendezvénysorozat a média visszajelzései alapján évről évre sikeresnek mondható.

Az artprice.com alapítója, Thierry Ehrmann szerint a kortárs művészet forgalma a 2000 és 2017 közötti időszakban 1700 százalékkal, vagyis 100 milliőről 1,6 milliárd euróra, piaci részesedése pedig három százalékról tizenhét százalékra nőtt.⁹ Igaz, hogy a 2008-as válság miatt a műkereskedelem egy időre visszaesett, de a piacon zajló események hosszú távon a kortárs művészet malmára hajtották a vizet. A Sotheby's árverésén például 2017 májusában 110,5 millió dollárért kelt el Jean-Michel Basquiat egy műve, melyet 30 évvel korábban 20 900 dollárért vettek meg. Ez ebben a formában egészen extrém, 5287-szeres áremelkedést jelent... A kortárs képzőművészet renoméja továbbra is felívelőben van.

Jegyzetek

- 1 <https://telebasel.ch/2018/06/15/wenn-besucher-zur-kunst-werden/> Utolsó megtekintés: 2018. 10. 23.
- 2 https://m.magyararancs.hu/kepzo_muveszet/kortars-a-nepnek-92070 Utolsó megtekintés: 2018. 10. 23.
- 3 <https://www.youtube.com/watch?v=FzOdMub0WTO> Utolsó megtekintés: 2018. 10. 23.
- 4 <https://www.zitty.de/art-week-kunstmessen-berlin-2018/> Utolsó megtekintés: 2018. 10. 23.
- 5 A tárlatról szóló írásunkat lásd e számunk 26-27. oldalán.
- 6 <https://culture.pl/en/artist/tomek-baran> Utolsó megtekintés: 2018. 10. 24.
- 7 <https://fotografmagazine.cz/en/magazine/artificial-worlds/fotograf-galleri-en/erik-sikora/> Utolsó megtekintés: 2018. 10. 24.
- 8 https://m.magyararancs.hu/kepzo_muveszet/kortars-a-nepnek-92070 Utolsó megtekintés: 2018.10.24.
- 9 <https://www.artprice.com/artprice-reports/the-contemporary-art-market-report-2017> Utolsó megtekintés: 2018.10.24.

